

KNUDSBY STORDYSSE

4760 Vordingborg

Stenene fra det østlige gravkammer i stordysen ved Knudsbj. Her set fra øst. Den nu meget forgravede langdysse ligger i dag helt ud til vejen. I baggrunden Oreby Skov som er rig på fortidsminder.

Langdyssetomten set fra vest. I forgrunden de tre bæresten som er tilbage fra det vestlige gravkammer. De to gravkamre set fra nord-øst. Gavlstenen i østkammeret er væltet ind i kammeret. De to gravkamre set fra nordvest.

Administration

Ejerforhold	Privatejet
Oprettet	2011
Sidste rettelse	02-2021
Tilsyn og beskadigelser	Kulturarvsstyrelsen - KUAS
Pleje, skiltning og 100 m.-zone	Vordingborg Kommune

Find Fortidsmindet med GPS

GPS	Breddegrad 55.040736
Længdegrad 11.824398	
UTM-system	E 680464 N 6102971

Beskrivelse

Stordyssen ved Knudsbjerg er et stærkt omformet gravanlæg fra bondesten- alderen omkring 3.400 f.kr. Sammen med langdyssen ca. 4 km. længere ude af vejen på Knudshoved Odde illustrerer dyssetomten tydeligt, den skæbne som desværre er overgået de fleste - også nu fredede - storstensgrave.

Da Nationalmuseet første gang beskrev stedet i 1876 registreredes dyssen som en lille ca. 3,5 m. bred langdysse, hvori der tidligere havde været indgravet en smedje, hvorfor anlægget var stærk beskadiget og til dels sløjft.

Det kan med rette formodes at storstensgraven allerede i gammel tid, før Nationalmuseets første registrering, er blevet "udgravet" i forbindelse med enten skattegravning efter gravenes gravgaver eller for at genbruge de store sten til byggeri eller anlægsarbejde.

Den ældste gravning, som vi kender, er dog først fra 1877, hvor Musikus J. Olsen fra Bakkebølle lige øst for Vordingborg gravede i højen. Herunder fandtes skår fra to lerkar, 3 flækkeknive i flint og 7 flintflækker samt en trekantet benplade og 4 ravperler, som siden hen blev opkøbt af National- museet (se Ebbesen 2008). Herefter lå graven urørt indtil 1937 hvor der, i forbindelse med en forlægning af vejen, blev fundet et lerbål. Dette bevirkede at Nationalmuseet endnu engang rykkede ud og denne gang gennemførte en udgravning over to dage. Gravanlægget, som ses i dag, er et resultat af denne udgravning.

I den nu stærkt afgravede høj, som oprindeligt har været meget større end den ca. ½ m. høje højbund som ses i dag, kan man se grundplanet af to gravkamre: Mod øst et pæreformet gravkammer med sydvendt åbning og fra en formodentlig tilsvarende grav mod vest ses nu kun 3 bæresten fra gravkammerets østside. I 1937 kendtes kun stenene fra det vestlige kammer og østkammeret blev først opdaget ved udgravningen af højen, som dengang var omkring 1 m. høj og ca. 5 m. i diameter. Dækstenen over østkammeret er, ligesom randstenene omkring den oprindelige og formodentlig ca. 20 x 5 m. store, øst-vest orienterede høj, som oprindeligt indesluttede begge gravkamre, blevet fjernet i gammel tid.

Herved var også bundlaget i østkammeret blevet forstyrret og kun i den indre del af gangen fandtes et lille urørt felt. I den omrodede fyld lå brændt flint, en tyknakket, sleben flintøkse, ornamenterede skår fra lerkar samt en del skeletrester. Sammenlagt repræsenterer skår fra lerkar fundet under 1937-udgravningen i alt 25 lerkar, hvor af 11 stammer fra det fragmentarisk bevarede vestkammer og 2 fra østkammeret. 12 kar kan ikke nærmere stedfæstes.

De to såkaldte "stordysser" som har ligget i højen, er en overgangsform mellem tragtbægerkulturens almindelige langdysser med gravkamre med eller uden gang og periodens fuldt udviklede gravform: den store jættestue (se for eksempel Knudsskov-jættestuen) Det ses for eksempel af gravkammerenes større størrelse i forhold til de tidlige små rektangulære gravkamre, samt den tydeligt gang til graven som gav adgang til at benytte graven gentagne gange.

